YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (ensimmäinen jaosto)

7 päivänä heinäkuuta 2006 *

Asiassa T-319/05,

Sveitsin valaliitto, edustajinaan asianajajat S. Hirsbrunner ja U. Soltész,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Benyon, M. Huttunen ja M. Niejahr,

vastaajana,

jota tukee

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään C.-D. Quassowski ja A. Tiemann, avustajanaan asianajaja T. Masing,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

jossa on kyse EY 230 artiklaan, luettuna yhdessä lentoliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen 20 artiklan kanssa, perustuvasta kumoamiskanteesta, joka on nostettu lentoliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen 18 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 soveltamista koskevasta menettelystä (asia TREN/AMA/11/03 – Zürichin lentoaseman lähestymismenettelyjä koskevat Saksan liittotasavallan toimenpiteet) 5 päivänä joulukuuta 2003 tehdystä komission päätöksestä 2004/12/EY (EUVL 2004, L 4, s. 13),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. García-Valdecasas sekä tuomarit J. D. Cooke ja V. Trstenjak,

kirjaaja: E. Coulon,

on antanut seuraavan

määräyksen

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa, joita sovelletaan saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla asian käsittelyyn myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, määrätään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet voivat olla väliintulijoina yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa.

Tämä oikeus on myös kaikilla muilla, jotka osoittavat, että yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu koskee heidän etuaan; tämä ei kuitenkaan koske jäsenvaltioiden keskinäisiä asioita, yhteisöjen toimielimien keskinäisiä asioita eikä jäsenvaltioiden ja yhteisöjen toimielimien välisiä asioita."

Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (asia C-70/04, josta sen ensimmäiseen oikeusasteeseen siirtämisen jälkeen tuli asia T-319/05)

2 Sveitsin valaliitto nosti yhteisöjen tuomioistuimeen 13.2.2004 saapuneella kannekirjelmällä, joka kirjattiin numerolla C-70/04, kanteen, jossa se vaatii lentoliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen 18 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 soveltamista koskevasta menettelystä (Asia TREN/AMA/11/03 – Zürichin lentoaseman lähestymismenettelyjä koskevat Saksan liittotasavallan toimenpiteet) 5 päivänä joulukuuta 2003 tehdyn komission päätöksen 2004/12/EY (EUVL 2004, L 4, s. 13; jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista.

3 Riidanalaisen päätöksen taustalla on Sveitsin valaliiton 10.6.2003 päivätty kantelu Saksan liittotasavallan ilmailuviranomaisten 15.1.2003 antamasta Saksan liittotasavallan ilmaliikennettä koskevan lainsäädännön 213. täytäntöönpanoasetuksesta. Tässä asetuksessa otetaan käyttöön uusia lähestymismenettelyjä Saksan alueen yli lentäville Zürichin lentoasemalle laskeutuville lentokoneille. Näiden toimenpiteiden tarkoituksena on vähentää meluhaittoja, joita ylilentävät koneet aiheuttavat kyseessä olevissa Saksan ja Sveitsin välisen rajan pohjoispuolella sijaitsevissa kunnissa.

4 Sveitsin valaliiton kanteen perustana on EY 230 artikla, luettuna yhdessä lentoliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen

(EYVL 2002, L 114, s. 73; jäljempänä lentoliikennesopimus) 20 artiklan kanssa, jossa määrätään seuraavaa:

"Kaikki kysymykset, jotka koskevat yhteisön toimielinten niille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti tekemien päätösten laillisuutta, kuuluvat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan."

5 Landkreis Waldshut toimitti faksilla yhteisöjen tuomioistuimeen 27.5.2004 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen vastaajan vaatimuksia asiassa C-70/04, josta sen ensimmäiseen oikeusasteeseen siirtämiseen jälkeen tuli asia T-319/05. Landkreis Waldshut on lähellä Sveitsin rajaa sijaitseva Saksan alue, jonka ylitse Zürichin lentoasemaa lähestyvät lentokoneet lentävät ja jota pyritään suojaamaan meluhaitoilta riidanalaisen päätöksen kohteena olevilla Saksan toimenpiteillä.

6 Väliintulohakemus annettiin tiedoksi asianosaisille yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Komissio ja Sveitsin valaliitto esittivät huomautuksensa väliintulohakemuksesta 18.6.2004 ja 23.6.2004.

7 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 21.7.2004 antamalla määräyksellä Saksan liittotasavalta hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia.

8 Yhteisöjen tuomioistuin siirsi 14.7.2005 antamallaan määräyksellä asian C-70/04, Sveitsin valaliitto vastaan komissio (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yhteisöjen tuomioistuin totesi

yhtäältä tämän määräyksen 21 kohdassa, että jos Sveitsin valaliitto on rinnastettava jäsenvaltioihin, on todettava, että jäsenvaltioiden komission päätöksestä nostamat kanteet kuuluvat vastedes ensimmäisenä oikeusasteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaan, jos ne ovat EY 230 artiklassa tarkoitettuja kanteita, joiden ratkaisemista ei ole annettu EY 225 artiklassa tarkoitetulla tavalla jonkin lainkäyttölautakunnan tehtäväksi ja jotka eivät kuulu myöskään yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön, sellaisena kuin se on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 51 ja 54 artiklan muuttamisesta 26 päivänä huhtikuuta 2004 tehdyn neuvoston päätöksen 2004/407/EY, Euratom (EUVL L 132, s. 5; oikaisu EUVL:ssä L 194, s. 3) mukaisena, 51 artiklan nojalla.

9 Yhteisöjen tuomioistuin totesi myös toisaalta tämän määräyksen 22 kohdassa, että jos Sveitsin valaliittoa ei erityisesti lentoliikennesopimuksen puitteissa ole rinnastettava jäsenvaltioon niin, että siihen sovellettaisiin EY 230 artiklan toista kohtaa, vaan tämän artiklan neljännen kohdan tarkoittamaan oikeushenkilöön, myös tällöin kanne kuuluu ensimmäisenä oikeusasteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi perustamissopimuksen tässä määräyksessä säädetyin edellytyksin, ja se olisi siis siirrettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan toisen kohdan nojalla.

10 Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin päätti, että kanne oli joka tapauksessa siirrettävä ensimmäisenä oikeusasteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi joko päätöksen 2004/407 nojalla tai yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan toisen kohdan nojalla.

11 Ensimmäisen jaoston puheenjohtaja siirsi 30.3.2006 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti Landkreis Waldshutin väliintulohakemuksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Landkreis Waldshutin väliintulohakemus ja asianosaisten huomautukset

12 Väliintulohakemuksensa tueksi Landkreis Waldshut vetoaa siihen, että sen väliintuloa ei voida evätä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan

toisen kohdan perusteella, koska Sveitsin valaliitto ei ole tässä määräyksessä tarkoitettu jäsenvaltio. Se katsoo, että tältä osin lentoliikennesopimuksen 20 artikla, jossa ainoastaan määrätään, että tietyt riita-asiat kuuluvat yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan, ei tee Sveitsin valaliitosta yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua jäsenvaltiota. Tilanne on sama kuin silloin, kun jokin valtio tekee kansainvälisen sopimuksen yhteisön kanssa (yhdistetyt asiat 91/82 R ja 200/82 R, Chris International Foods v. komissio, määräys 23.2.1983, Kok. 1983, s. 417 ja asia T-44/98 R, Emesa Sugar v. komissio, määräys 14.8.1998, Kok. 1998, s. II-3079, 26 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

13 Lisäksi asian ratkaisu koskee Landkreis Waldshutin etua, koska alueellisena julkisyhteisönä sen on edistettävä sen asukkaiden hyvinvointia ja huolehdittava alueen hallinnosta. Asia siis koskee Landkreis Waldshutia ilmatilan osalta ja aineellisesti, koska ne meluhaitat, jotka riidanalainen asetus poistaa, aiheutuvat sen alueella ja niillä on vaikutusta sen väestöön. Lisäksi Landkreis Waldshut myötävaikutti riidanalaisten lentorajoitusten (Saksan liittotasavallan ilmaliikennettä koskevan lainsäädännön 213. täytäntöönpanoasetus) antamiseen, ja se antoi komissiolle tietoja hallinnollisen menettelyn aikana.

14 Komissio myöntää, että Landkreis Waldshut on osoittanut, että riita-asian ratkaisu koskee sen etua, mutta pohtii sitä, onko sen väliintulohakemus hylättävä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisen kohdan perusteella. Komissio toteaa tältä osin, että vaikka Sveitsin valaliitto ei ole tässä määräyksessä tarkoitettu jäsenvaltio, on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että tämä valtio rinnastetaan yhteisön jäsenvaltioihin lentoliikennesopimuksen liitteessä lueteltujen asetusten ja direktiivien soveltamiseksi.

15 Muistutettuaan yhtäältä, että koska yhteisöjen tuomioistuimen perussääntöä ei ole tämän sopimuksen liitteenä, Sveitsin valaliiton rinnastaminen jäsenvaltioihin ei kuulu tämän perussäännön soveltamisalaan, ja toisaalta, että yhteisöjen tuomiois-

tuimen perussäännön 40 artiklan toisessa kohdassa määrätty poissulkeminen on poikkeus väliintulo-oikeudesta, joka myös annetaan tässä, lähtökohtaisesti suppeasti tulkittavassa määräyksessä, komissio kuitenkin katsoo, että tätä poissulkemista on sovellettava soveltuvin osin käsiteltävänä olevassa asiassa. Poissulkeminen on komission mukaan perusteltua siksi, että jäsenvaltioiden tai toimielinten väliset riita-asiat poikkeavat muista riita-asioista sikäli, että asianosaiset eivät yleensä tavoittele erityisiä etuja vaan niiden vallan alaisen väestön yleistä etua, jopa niiden institutionaalisia etuja. Ei olisi johdonmukaista, että muiden osapuolten väliintulon kautta näihin riita-asioihin liitettäisiin erityisiä etuja. Komission mukaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisessa kohdassa määrätyn poissulkemisen tarkoituksena on nimenomaan tällaisen ristiriidan välttäminen. Sen mukaan Landkreis Waldshutia ei ole syytä kohdella toisin kuin esimerkiksi yksityistä yritystä, jonka väliintulo evätään tämänkaltaisessa riita-asiassa, koska yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklassa erotellaan toisistaan ainoastaan yhtäältä yhteisöjen toimielimet ja toisaalta "kaikki muut".

16 Koska yhteisöjen tuomioistuin ei ole vielä antanut ratkaisua tässä kysymyksessä ja koska kyse on viran puolesta tutkittavasta seikasta, komissio ei esitä tässä yhteydessä, miten kysymys olisi ratkaistava, vaan jättää sen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätettäväksi.

17 Sveitsin valaliitto vaatii Landkreis Waldshutin väliintulon hylkäämistä vedoten siihen, että tällainen väliintulo on poissuljettu yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisen kohdan ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen nojalla. Tällainen väliintulo ei nimittäin olisi mahdollinen, jos tämän kanteen olisi nostanut jäsenvaltio, koska yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisessa kohdassa määrätään, että jäsenvaltioiden ja yhteisöjen toimielimien välisissä asioissa vain jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet voivat olla väliintulijoina, kun sitä vastoin muilla henkilöillä ei tätä mahdollisuutta ole. Näin ollen tässä lentoliikennesopimukseen liittyvässä asiassa myös Sveitsin valaliiton on voitava hyötyä tästä menettelysäännöstä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukaisesti.

18 Lisäksi Sveitsin valaliitto huomauttaa, että Landkreis Waldshutin väliintulo on evättävä myös Saksan liittotasavallan väliintulon vuoksi. Se katsoo, että tässä on sovellettava yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamaa periaatetta (asia 282/85, DEFI v. komissio, tuomio 10.7.1986, Kok. 1986, s. 2469), jonka mukaan yksiköllä ei ole oikeutta turvautua oikeussuojakeinoon, jos sitä ylempi yksikkö jo käyttää tätä oikeussuojakeinoa ja jos kyseessä olevan yksikön edut ovat mukana ylemmän yksikön eduissa tai sekoittuvat niihin.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

19 Ensiksi on todettava, että väliintulohakemus on jätetty yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 93 artiklan 1 kohdassa määrättyjen muotovaatimusten mukaisesti ja määräajan kuluessa.

20 Toiseksi on todettava, että Landkreis Waldshut on osoittanut, että käsiteltävänä olevan asian ratkaisu koskee sen etua. Tämä etu perustuu siihen, että se on riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettujen, Saksassa toteutettujen toimenpiteiden takana ja että Zürichin lentokenttää lähestyvät ja sieltä lähtevät lentokoneet lentävät sen alueen ja väestön ylitse. Lisäksi toisin kuin Sveitsin valaliitto väittää, Landkreis Waldshutin väliintulointressi ei voi sekoittua Saksan liittotasavallan väliintulointressiin. Saksan liittotasavallan väliintulo nimittäin perustuu yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan ensimmäiseen kohtaan, jonka mukaan "jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet voivat olla väliintulijoina yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa", eikä sen ole tarpeen osoittaa, että asian ratkaisu koskee sen etua. Näin ollen se, että Saksan liittotasavalta on väliintulijana yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, ei voi aiheuttaa sitä, että Landkreis Waldshutilla tai "kaikilla muilla, jotka osoittavat, että – – asian ratkaisu koskee heidän etuaan", ei ole mahdollisuutta olla väliintulijana kyseisen artiklan toisen kohdan nojalla.

21 Kolmanneksi se seikka, että Sveitsin valaliitto on rinnastettavissa yhteisön jäsenvaltioihin lentoliikennesopimuksen liitteessä lueteltujen asetusten ja direktiivien soveltamiseksi, ei voi poistaa yksityisiltä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännössä annettuja menettelyllisiä oikeuksia. Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisessa kohdassa nimittäin annetaan oikeus olla väliintulijoina kaikille henkilöille, jotka osoittavat, että yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettujen asioiden ratkaisu koskee heidän etuaan. Tähän menettelylliseen, kuulluksi tulemisen oikeutta ilmentävään väliintulo-oikeuteen kohdistuvia poikkeuksia on ehdottomasti tulkittava suppeasti. Näin ollen Sveitsin valaliitto, joka ei ole yhteisön jäsenvaltio, ei voi tehokkaasti vedota niihin yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisen kohdan määräyksiin, joissa tämä oikeus evätään kaikilta muilta paitsi yhteisön jäsenvaltioilta ja toimielimiltä yhteisön jäsenvaltioiden keskinäisissä asioissa, toimielinten keskinäisissä asioissa ja jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten välisissä asioissa. Poissulkemista, josta määrätään yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisessa kohdassa, jota sovelletaan saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla asian käsittelyyn myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, sovelletaan nimittäin ainoastaan sellaisissa asioissa, joissa vastapuolina ovat yhteisön jäsenvaltiot tai toimielimet.

22 Samasta syystä Sveitsin valaliitto ei voi vaatia tämän poissulkemisen soveltamista sillä perusteella, että se edustaa sen vallan alaisen väestön yleistä etua, jopa sen institutionaalisia etuja, ja että tältä osin riita-asia, jossa sen vastapuolena on komissio, olisi rinnastettava riita-asiaan, jossa asianosaisina ovat yhteisön jäsenvaltio ja toimielin, jossa samankaltaista etua tavoittelevat yksiköt, toisin sanoen muut yhteisön jäsenvaltiot ja toimielimet, voivat olla väliintulijoina. Tämä etujen samankaltaisuus ei nimittäin riitä, kun otetaan huomioon edellä mainittu suppeaa tulkintaa koskeva periaate, siihen, että Landkreis Waldshutilta evätään menettelyllinen oikeus, joka sillä on yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan toisen kohdan nojalla, kun se osoittaa, että asian ratkaisu koskee sen etua. Valtiolla, joka ei ole yhteisön jäsen, ei ole oikeutta nauttia yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöllä yhteisön jäsenvaltioille ja toimielimille myönnetyistä etuoikeuksista sellaisen menettelyllisen oikeuden loukkaamiseksi, joka tällä samalla perussäännöllä nimenomaisesti määrätään olevan "kaikilla muilla, jotka osoittavat, että – – asian ratkaisu koskee heidän etuaan".

23 Edellä esitetystä seuraa, että Landkreis Waldshut on osoittanut, että asian ratkaisu koskee sen etua, ja se on siis hyväksyttävä väliintulijaksi yhteisöjen tuomioistuimen

perussäännön 40 artiklan toisen kohdan, jota sovelletaan saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla asian käsittelyyn myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, nojalla. Landkreis Waldshutilla on työjärjestyksen 116 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaiset oikeudet.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

1) Landkreis Waldshut hyväksytään väliintulijaksi asiassa T-319/05 tukemaan vastaajan vaatimuksia.

2) Kirjaaja toimittaa Landkreis Waldshutille jäljennökset kaikista oikeudenkäyntiasiakirjoista.

3) Landkreis Waldshutille asetetaan määräaika, jonka kuluessa sen on esitettävä kirjallisesti vaatimuksiaan tukevat perusteet ja perustelut.

4) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Annettiin Luxemburgissa 7 päivänä heinäkuuta 2006.

E. Coulon — R. García-Valdecasas

kirjaaja — jaoston puheenjohtaja